

Mål- och resursplan 2018

samt flerårsplan för 2019-2020

Inledning

Sedan 2012 har kommunen gått minus 29,3 miljoner kronor. Bakom den siffran döljer sig två bokslut med positiva resultat om sammantaget 2,8 miljoner kronor och tre bokslut med minusresultat på sammantaget 32,1 miljoner kronor. Under samma period har kommunen tillförts 54,1 miljoner i nya anslag - som man inte räknat med när budgeten lades. Utan de pengarna hade kommunen alltså gått 83,4 miljoner minus.

Samtidigt står vi inför stora investeringsbehov. Det är viktigt att vi har en stark ekonomi för att klara de investeringar kommunen behöver göra. Idag är självfinansieringsgraden i investeringarna låg. Kommunen lånar till nästan alla investeringar. Vi lever över våra tillgångar.

Nu behöver vi stärka vår ekonomi och jobba mer långsiktigt för att vända den ekonomiska utvecklingen och lämna över en kommun i ekonomisk balans till kommande generationer.

Prioriterat för oss i denna budget är:

- Ett starkt ekonomiskt resultat
- Att inte höja skatten
- Att satsa på skolan

Nedan följer en presentation av den samarbetande oppositionens förslag till verksamhetsmål.

Inriktningsmål 2018-2020

Nedan följer de mål som den samarbetande oppositionen i Lilla Edet föreslår till mål- och resursplanen för 2018-2020. Upplägget innebär att kommunens styrmodell behöver justeras något, med syftet att få en mer långsiktig styrning som är lättare att mäta och följa upp. Modellen innebär att fullmäktige sätter inriktningsmål som ska uppnås under mandatperioden. Nämnderna får sedan lägga upp en plan för vilka insatser de ska göra för att klara målen under mandatperioden. Det ökar förutsättningarna för en bättre långsiktig planering och en mer träffsäker flerårsbudget.

Inriktningsmålen mäts och följs upp med indikatorer. I nedanstående dokument ges exempel på indikatorer. Målen är grupperade utifrån de hävstänger som anges för att nå kommunens vision.

Kommunfullmäktige beslutade 2006 om en vision för kommunens framtida tillstånd. Visionen består av fyra tillstånd som kommunen ska präglas av år 2020;

- **Växtkraft**
- **Stolthet**
- **Välbefinnande**
- **Identitet**

För att komma till de framtida tillstånd som beskrivs i Visionen har kommunfullmäktige identifierat sex strategiska områden som bildar hävstänger för att nå visionen. De strategiska områden som fastställts för att sträva mot en uppfylld vision, hävstängerna, är:

- **Medborgarkraft**
- **Goda kommunikationer**
- **Samarbete över gränserna**
- **Rätt kommunal service**
- **Attraktiv livsmiljö – goda boenden**
- **Högre utbildningsnivå**

Medborgarkraft

1. Medborgarna ska involveras och inkluderas i kommunens utveckling.

En grundförutsättning för att kommunens medborgare ska känna stolthet över kommunen är att de känner sig delaktiga i kommunens utveckling. Det är viktigt att det finns möjligheter att framföra sin åsikt, att de synpunkter som framförs tas tillvara och att man får svar på sina frågor. Kommunen behöver bli bättre på att ta tillvara alla de goda idéer som våra medborgare har om utvecklingen i våra olika kommundelar. För att lyckas med det är arenor för möten mellan politiker och medborgare viktiga. Ett exempel på en sådan arena är de ortutvecklingsmöten som tidigare genomfördes i alla kommundelar. Det är en bra form för möte mellan politiker och medborgare som vi tror kan utvecklas och som bör återkomma regelbundet. En annan viktig aspekt för att öka medborgarnas deltagande är att de beslut och diskussioner som förs inom politiken görs mer tillgängliga och transparenta. Att kommunfullmäktige webbsänds är ett sätt att göra det men även att utveckla kommunfullmäktige med möjligheter till allmänhetens frågestund eller att ha kommunfullmäktige på olika platser i kommunen. Vi måste också hitta nya sätt för medborgarna att lägga förslag. E-petitioner är ett spännande och relativt nytt sätt att lägga medborgarförslag. För att en e-petition ska lyftas till beredning måste det först fått ett antal röster. Det tycker vi är ett spännande sätt att jobba vidare med möjligheten för medborgarna att involveras och inkluderas i kommunens utveckling.

Indikator:

- Nöjd inflytande index (helhet)

2. Kommunens nya medborgare och invånare ska integreras snabbt i vårt samhälle och känna sig välkomna här.

Att människor från olika delar av världen kommer till Sverige och Lilla Edet är något som är bra. Det bidrar till att utveckla vårt samhälle på många olika plan. Möjligheter, skyldigheter och rättigheter ska vara lika för alla. Till exempel ska alla ha samma chans att få ett jobb, en bostad, utbildning eller starta ett företag. Det är viktigt att snabbt få ett jobb under första tiden i Sverige. Där skapas kontakter som gör det lättare att snabbt komma in i det svenska samhället. Snabb validering av kunskaper och tidig språk-inlärning är viktiga delar för att snabbt få våra nya medborgare i jobb. Vi kan även bidra med kontakter mellan nyanlända och företag men även mellan nyanlända och etablerade svenskar. Det är i mötet mellan människor som integrationen sker.

Indikatorer:

- Andel nyanlända i arbete
- Andel godkända i SFI

Samarbete över gränserna

3. Lilla Edets kommun ska ha Sveriges friskaste befolkning.

Genom att satsa på förebyggande arbete sparar kommunen mångfald med resurser – framför allt ur ett individuellt perspektiv men även ett kommunalekonomiskt. Satsar vi pengarna på att våra unga fullgör sin skolgång. På att motverka användningen av alkohol, droger och tobak. På att fånga upp barn och unga tidigt och till exempel erbjuda stöd och hjälp till föräldrarna där det behövs så är mycket vunnet.

Indikatorer:

- Antalet ohälsodagar per person och år
- Alkohol-, drog- och tobaksanvändning bland våra unga.
- Antalet frånvarotimmar i skolan

Attraktiv livsmiljö – goda boenden

4. Lilla Edet ska vara en ledande miljökommun i Västsverige.

Lilla Edets kommun har goda förutsättningar att vara en ledande miljökommun i Västsverige. Tidigare positioner måste återtas och stärkas. Vi har inte råd att slarva bort kommande generationers möjligheter att leva och bo i vår kommun och vårt land. Om vi ska få bukt på de miljöutmaningar som vi står inför globalt måste alla vara med och dra sitt strå till stacken. Och ett aktivt och framgångsrikt miljöarbete kan dessutom sätta Lilla Edet på kartan och göra oss kända som en ledande miljökommun. Vi behöver göra kommunens verksamheter giftfria, framför allt i verksamheter där små barn är delaktiga. De är extra känsliga för hormonstörande ämnen. Vi kan ligga i framkant genom att planera för tillgång till laddinfrastruktur för elbilar i kommunen. Vi kan utöka vårt cykelvägnät för att få fler att välja cykeln framför bilen. Att vi har en god tillgång till kollektivtrafik så att fler väljer att resa kollektivt är en annan viktig del. Här är torn/vänthall vid Lödöse södra station en viktig fråga för många resenärer.

Indikatorer:

- Kommunens koldioxidutsläpp
- Andel miljöbilar
- Andelen ekologiska livsmedel i kommunala verksamheterna (KKiK mått 38)
- Andel inköpta kött- och mejeriprodukter som är producerat i Sverige
- Hur effektiv är kommunens hantering och återvinning av hushållsavfall (KKiK mått 36)
- Andel resande med kollektivtrafik

5. Lilla Edet ska vara en attraktiv turistkommun i Västsverige.

Vi har så mycket att vara stolta över i vår vackra kommun. Vi har ett av Sveriges bästa laxfischen, en spännande historia och ett framstående museum, vackra Göta Älv med Sveriges äldsta sluss, fantastiska badsjöar, vackra vandringsleder och trollbindande skog. Vi har fantastiska möjligheter att utvecklas som besöksmål för småbåtsturismen på Göta Älv. Låt oss ta till vara alla de pärlor vi har i kommunen. Det är en viktig del i att uppnå ledorden Stolthet och Identitet i kommunens vision.

Indikatorer:

- Besökare Lödöse museum
- Laxfisket
- Övernattningar i kommunen

6. Lilla Edets kommun ska vara en attraktiv tillväxtkommun.

En av de viktigaste strategierna för att förbättra kommunens ekonomi och möjlighet att ge en god kommunal service är att öka skatteunderlaget i kommunen. Det gör vi genom en stadig befolkningsökning i kommunen. För att lyckas med det behöver vi ha god framförhållning i planarbete för både bostäder och verksamhetsområden, ha ett gott företagsklimat i kommunen, en god infrastruktur med bra pendlings- och transportmöjligheter, en attraktiv kollektivtrafik, ett attraktivt utbud av kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter, en låg arbetslöshet och tillgängliga och bra förskolor och skolor.

Indikatorer:

- Befolkningsutveckling
- Andel kommuninvånare och företag med tillgång till fiber
- Placering i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet
- Upplevda fritidsmöjligheter 18-24 år
- Andel 14-18 år som är aktiva i en förening
- Andel (%) arbetslösa och i program i åldern 18 – 24 år

Rätt kommunal service

7. Lilla Edets kommun ska vara tillgänglig för alla våra medborgare och företag och ge en god service och ett gott bemötande.

Kommunen finns till för våra medborgare. Att ge en god service och ett gott bemötande är en självklarhet. Vi behöver bli bättre på att anpassa oss till medborgarnas förväntningar på service och införa e-tjänster. Att företagen får "En väg in" till kommunen är en annan viktig tillgänglighets- och bemötandefråga. Det är också en självklarhet att kommunen ska ge likvärdig verksamhet, service och bemötande oavsett kön.

Indikatorer:

- Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom två arbetsdagar? (KKiK mått 1)
- Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga? (KKiK mått 2)
- Hur stor andel av medborgarna uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga till kommunen (KKiK mått 3)
- Företagarnas sammanfattande omdöme om kommunens service till företagen? (KKiK mått 34) /Insiktsmätningen
- Öppna jämförelser Jämställdhet
- Bibliotekets öppettider
- Hur stor andel av de som erbjudits plats inom förskoleverksamheten har fått plats på önskat placeringsdatum? (KKiK mått 5)
- Hur lång är väntetiden (dagar) för dem som inte fått plats för sitt barn inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum? (KKiK mått 6)

8. Lilla Edets kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.

För att kommunen ska kunna tillhandahålla en god service till våra medborgare behöver vi kompetenta lärare, engagerad vårdpersonal, kunniga myndighetsutövare, duktiga planarkitekter, drivna chefer osv. Vi behöver helt enkelt vara en attraktiv arbetsgivare som behåller och lockar till oss kompetenta medarbetare.

Indikatorer:

- Arbetsbelastning
- Upplevda karriärmöjligheter
- Förtroende för sin närmsta chef
- Sjukfrånvaro
- Andel heltidsarbetande

9. I Lilla Edets kommun ska brukare och anhöriga känna sig trygga och nöjda med sin vård och omsorg.

När man blir gammal ska man känna sig trygg med den vård och omsorg som kommunen ger. Det ska finnas möjligheter att bo med sin livskamrat, att personalen har tid att ta en med på en promenad, att ha med sin katt till ett boende eller att få servicen hemma om man så önskar. Möjligheten att bestämma över sitt eget liv ska inte begränsas bara för att man blir gammal. Samma sak gäller självfallet våra funktionsnedsatta. Vi ska ge en god och trygg service som är anpassad efter varje individs önskemål och behov.

Indikatorer:

- Hur lång är väntetiden i snitt (dagar) för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudande om plats? (KKiK mått 7)
- Nöjda med sin hemtjänsten (KKiK mått 28)

- Nöjda med sitt särskilda boende (KKiK mått 25)
- Hur många olika vårdare besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod. (KKiK mått 10)
- Nöjda med LSS grupp- och serviceboende

Högre utbildningsnivå

10. Lilla Edets kommuns grundskola ska utvecklas och tillhöra de bästa i Västsverige.

Att ge förutsättningar för våra ungdomar att gå ur grundskolan med goda resultat är en av de viktigaste uppgifterna vi har. Lyckas vi med det så ökar deras förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. En nyckel till att klara det är en tätt koppling mellan skolan och arbetslivet. Det är viktigt att under grundskolan komma ut och prova på arbetslivet. Ett gott samarbete mellan skolan och kommunens företagare är en viktig pusselbit för att klara det.

Vi har stora utmaningar i kommunen då vår utbildningsnivå är lägre än till exempel övriga kommuners i Göteborgsregionen. Men vi har också fantastiska möjligheter. Fantastiska möjligheter att stärka våra resultat. Ett medvetet och tydligt fokus på den enskilde elevens förmågor, och en människosyn som bygger på tron att alla kan och vill utvecklas, är vägen dit. Varje barn behöver få höra att det finns någonting som man är riktigt duktig på, någonting att bygga vidare på. Detta kräver en skola som är flexibel och individorienterad, en pedagogik som möter varje barn där hon eller han befinner sig, där det kan gå lite fortare eller ta lite längre tid att nå målen, beroende på vilka förutsättningar man har. Men där alla ges möjligheten att komma i mål. Att sätta in resurser tidigt, redan i förskolan, är viktigt för att klara utmaningen. Att uppmuntra läsande tidigt är också en viktig faktor. Även valmöjligheter är viktigt. Alla är olika – med olika behov – och då måste det även finnas olika valmöjligheter för att möta det.

Indikatorer:

- Placering sammanvägt resultat i Öppna jämförelser, grundskola
- Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (KKiK mått 18)
- Andel elever som uppnår målen i skolans alla ämnen år 9
- Genomsnittligt meritvärde för årskurs 9
- Elevers syn på skolan och undervisningen i årskurs 8 (KKiK mått 19)
- Regiongemensam skolenkät, Helhetsintryck åk 8
- Boklån till barn- och unga
- Hur många barn per personal är det i kommunens förskolor? (KKiK mått 11)
- Genomsnittlig gruppstorlek i förskolan

Uppdrag

- Uppdra till Utbildningsnämnden att upphandla städverksamheten. Det innebär en potentiell besparing på 2 miljoner kronor som istället kan användas till att förstärka utbildningsverksamheten.
- Uppdra till Leifab/AB Edethus att sälja delar av sitt bestånd, till exempel Centralen 3, för att stärka koncernens soliditet.
- Utredda möjligheterna att effektivisera AMA och vuxenutbildningen genom att omorganisera och samarbeta över kommungränser.
- Varje nämnd ges i uppdrag att se över sin chefsorganisation i syfte att varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare i sin grupp och därmed stärka arbetsmiljön.
- Det görs en utvärdering av vad kultur- och fritids förändrade personalorganisation ger för effekter för kultur- och fritidsnämnden.
- Att Toleransprojektet på Fuxernaskolan genomförs under kommande fem år och finansieras genom den sociala investeringsfonden. (500')
- Att resterande medel ur den sociala investeringsfonden avsätts för bidrag till att anställa en fritidsledare. (900')
- Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att ta fram en långsiktig underhålls- och investeringsplan för kommunens kultur- och fritidsanläggningar under 2018 vilken kan ligga till grund för MoR 2019 och framåt.

Ekonomi

Mål för god ekonomisk hushållning

*Mål 2018-2020:
Redovisat resultat är lägst 2 % av verksamhetens nettokostnad*

Mål 2018: Redovisat resultat är lägst 1% av verksamhetens nettokostnad

*Mål 2018-2020:
Soliditeten ska öka varje år för att på sikt nå en positiv soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser.*

Mål 2018: För att erhålla långsiktigt positiv soliditet ska en handlingsplan för 2019-2027 tas fram under 2018.

Budgetförutsättningar:

- Beslutade inriktningsmål för god ekonomisk hushållning dvs. att Lilla Edets kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, redovisat resultat är lägst 1 % av verksamhetens nettokostnad. För åren 2018-2020 ska redovisat resultat vara lägst 2 % av verksamhetens nettokostnad. Soliditeten ska öka varje år för att på sikt nå en positiv soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser.
- Skattesatsen är oförändrad 2018 på 22:37 per skattekrona
- Effektivisering om 1 % år 2018
- Uppräkning av löner och priser enligt SKL:s prognos (3,0 % samt 2,9 %)
- Fördelning utifrån demografi till omsorgsnämnden utifrån antalet äldre och utbildningsnämnden utifrån antalet barn/elever.
- Antalet invånare beräknas till 13 778 för 2018 (den 1 november 2017)
- Internräntan motsvarar SKL:s förväntningar av låneränteläget för kommunsverige.

Driftbudget

	Budget 2017	Ej kompensationsindex	Ej kompensationsindex för prisindex	Kapital-kostnad	Effektivisering 1%	Satsning/Besparing	Ramjustering 2018	Avrundning	BUDGET 2018	Diff
Kommunfullmäktige	808	24	-14	0	-8			-10	800	-8
Valnämnd						300			300	300
Revision	503	15	-11	0	-5			-2	500	-3
Kommunstyrelsen	73 959	2 256	-1 017	672	-759	-1 700	-1 390	-21	72 000	-1 959
Överförmyndarnämnden	1 726	102	0	0	-18			-9	1 800	74
Samhällsbyggnadsnämnden	25 766	927	-270	1 570	-280	-3 600		-13	24 100	-1 666
Omsorgsnämnden	209 199	6 837	-966	8	-2 151	1 453		-80	214 300	5 101
Individnämnden	87 246	4 069	-773	109	-907	-1 000		-45	88 700	1 454
Utbildningsnämnden	307 249	10 576	-1 829	787	-3 168	12 000		-15	325 600	18 351
Kultur och fritidsnämnden	22 529	688	-440	43	-228	-300		8	22 300	-229
Summa Nämnder	728 985	25 493	-5 319	3 189	-7 523	7 153	-1 390	-187	-750 400	
Index										
Finans	-25 945								-23 350	
Skatteintäkter	591 618								618 476	
Generella stb/utjämnings- & fastighetsavgift	163 595								168 684	
NYTT STATSBIDRAG (Del av flyktingstödet som ej ingår i utjämnings)	7 000								5 037	
Finansiella intäkter	10 811								3 632	
Finansiella kostnader	-9 786								-10 000	
Finansnetto	737 293								762 479	
Budgeterat resultat	8 308								12 079	

	Budget 2017	Budget 2018 (C, M, Mp, Kd)	Skillnad mot budget 2017
Kommunfullmäktige	808	800	-8
Valnämnd		300	300
Revision	503	500	-3
Kommunstyrelsen	73 959	72 000	-1 959
Överförmyndarnämnden	1 726	1 800	74
Tekniskanämnden Skattekollektiv	20 552	24 100	3 548
Miljö- och byggnämnden	5 214	0	-5 214
Omsorgsnämnden	209 199	214 300	5 101
Individnämnden	87 246	88 700	1 454
Utbildningsnämnden	307 249	325 600	18 351
Kultur och Fritidsnämnden	22 529	22 300	-229

Kommentarer:

- Kommunstyrelsen
  - Economichef, Jurist/Utredare och beredskapssamordnare får lösas inom ram genom omstruktureringar (-1 850')
  - Utöver det en effektivisering på 1,7 miljoner kronor.
- Samhällsbyggnadsnämnden
  - Sammanslagning av Tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden till Samhällsbyggnadsnämnden (-2 miljon)
  - Inte arrangera miljödagen (-100')
  - Besparing inom teknisk verksamhet (-500')
  - Besparing inom miljö- och bygg (-1000')
- Omsorgsnämnden
  - Det nya LSS-boendet finansieras genom hemtagningar. (-2 100')
  - Nämnden räknas upp med 1453' pga befolkningsförändringar. I det ligger en effektivisering då omsorgskostnaderna ligger högt i en jämförelse med riket samt ett prognostiserat överskott i tertialen.) (-500')
- Individnämnden
  - Inga pengar tillförs för nya socialsekreterartjänster. (-590')
  - Kvalitetsutvecklare inom socialtjänsten får lösas inom ram (-650')
  - Om familjecentralen ska flyttas ska det inte innebära att verksamheten blir dyrare. Det får lösas inom ram. (-600')
  - Utöver det en effektivisering om 1 miljon kronor.
- Utbildningsnämnden
  - 13 miljoner är tillagt i ramen för UN för 2017 och indexuppräknade.
  - Utöver det får nämnden ett påslag på 12 miljoner kronor. Antal elever i grundskolan förväntas öka med 79 st och antal barn i förskolan förväntas öka med 26. Det motsvarar sammantaget ökade kostnader om drygt 10 miljoner kronor.
  - Utbildningsnämnden upphandlar städverksamheten. Det innebär en potentiell besparing på 2 miljoner kronor som istället kan användas i utbildningsverksamheten.
- Kultur- och fritidsnämnden
  - Besparing motsvarande 0,5 tjänster (-300')

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringar	2018	2019	2020
Kommunstyrelsen	1 500		
Tekniska nämnden - skattekollektivet	14 400	19 000	50 000
Tekniska nämnden - avgiftskollektivet	27 700	16 000	22 000
Miljö- och byggnämnden	150		
Kultur- och fritidsnämnden	2 000		
Omsorgsnämnden	500		
Individnämnden	300		
Utbildningsnämnden	3 500		
SUMMA	50 050	35 000	72 000

Ny skola

Det kommer behövas en ny skola i kommunens södra del inom kort. Ekonomiskt utrymme behöver skapas. Intresse hos utomstående part att uppföra skolan bör undersökas omgående.

Centralen 4

12 miljoner är tillagt i Tekniska nämndens investeringsram i förhållande till majoriteten. Det är en uppskattning av de kostnader som faller ut som en följd av byggnation på Centralen 4.

Mark och exploatering	2018	2019	2020
Lödöse- Norra Gossagården, etapp 1	7 500 000		
Lödöse - Nyland	2 500 000	1 500 000	
Lödöse-Ekeberg Rådjursvägen	2 100 000		
Lödöse-Varvet	500 000	750 000	75 795
Lödöse Södra Gossagården	2 000 000	1 500 000	
Nygård Trollegrytet			6 500 000
Edet Stommen	1 500 000	4 600 000	
Edet Centralen 4		1 200 000	
Nygård	1 500 000		
SUMMA	17 600 000	9 550 000	6 575 795